

втілення духовних цінностей українського етносу, вона живила творчість ушлявленого українського композитора і музиканта та забезпечувала ефективність і життєздатність громадського діяча Ігоря Шамо.

Література

1. Еврейский обозреватель, 13/80, 2004, липень.
2. Ефремова Л. Игорь Шамо. Серия: Молодые композиторы. Изд. Сов. композитор. Москва, 1958., 162 с.
3. Луценко Д. Творець мелодій. / Радянська Україна, 22 лютого 1985.
4. Факты и комментарии, № 514, 2004, 07 березня.
5. Фрагменти інтерв'ю Т.Копилової з к'ф «Києве мій» – 3-я частина документального серіалу «Пісні серця», знятого на кіностудії «Контакт студія» 1+1 (2003-2004).
6. Я з Вами був і буду кожному мить. Спогади, статті, матеріали про композитора І.Шамо. Київ, Вид. Гроно. 2006, 246 с.

Пінчук Олена,

*викладач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Київського університету імені Бориса Грінченка*

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ «ЯСКРАВІ ДІТИ УКРАЇНИ» ЯК БАГАТОРІВНЕВА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПОКОЛІННЯ Z

Ефективність взаємодії з будь-яким поколінням може оцінюватися рівнем занурення та розуміння цінностей цього покоління. Останнє десятиліття переконливо доводить, що ми перейшли у еру діджиталізації у всіх сферах життя суспільства. Особливо чітко це можна оцінити на прикладі молодого та підростаючого покоління. Люди покоління Z не знають, за яким принципом працював дисковий телефон і абсолютно не розуміють, як раніше не можна було зателефонувати другові на домашній телефон, якщо він в цей час був підключений до інтернету.

Покоління Z має інші, відмінні від наших, цінності та світогляд: вони вчаться в Інтернеті, на їхні запитання відповідають не батьки чи старші друзі, а соціальні мережі та інтернет-платформи, такі як Інстаграм, Фейсбук чи Ютуб, а ще вони самі створюють тренди та змушують сотні тисяч людей їм слідувати. Як можна брати участь у вихованні морально-етичних цінностей, культурних смаків та поглядів цього покоління? Один із варіантів – задовольняючи їх потреби. Такими потребами можуть бути бажання самореалізації, демонстрація власної виключності, здобуття популярності. Власне кажучи, будь-який із цих варіантів може бути характеристикою даного покоління, тому потрібно шукати методи, які будуть з ними співзвучними.

Музична культура – це досить синтезоване поняття, яке містить в собі поєднання музики як мистецтва та культури як сукупності матеріальних і духовних цінностей, створених людством протягом його історії. Музична культура України – це довгий шлях від кобзарів, що були оповідачами та своєрідними «н'юзмейкерами» декілька століть назад, від фольклорних заспівів дівчат під час вечорниць до сучасних поп-колективів та реп-виконавців. Вона завжди йде в ногу з часом та слідує світовим трендам, що з'являються практично щотижня. Але водночас, музична культура в Україні має ряд своїх особливостей, таких як мелодійність мови виконання, інтеграція справді народного звучання українських інструментів у сучасні пісні, поєднання автентичного звучання народних інструментів з електронним звучанням у сучасних аранжуваннях та багато іншого. Сьогодні музична культура в Україні знаходиться в одній із своїх пікових точок розвитку: артисти з України диктують моду для поп-культури цілому ряду країн. І цією «піковістю» варто скористатися у сфері виховання музичних смаків та вподобань для покоління Z.

Суть національного проекту «Яскраві діти України» полягає в наступному: будь-яка дитина, що має навик чи бажання займатися вокальним мистецтвом може стати учасником Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості. Протягом року у обласних центрах України почергово проводяться регіональні відбори серед дітей та юнацтва. У цих відборах беруть участь діти, що бажають проявити себе на великій сцені – це перша мотивація, яка в силах зібрати величезну кількість учасників у будь-якому регіоні. Кожен із таких відборів оцінюють журі, що складаються як із відомих, популярних, але молодих виконавців, так і із досвідчених, Заслужених та Народних артистів. У кожному регіоні обирається один переможець, який стає представником свого регіону вже безпосередньо у фіналі проекту. Після проведення всіх регіональних відборів переможці відправляються на навчання та тренування на базі проекту. Саме тут у них розпочинається історія взаємодії один із одним, взаємодії із вокальними тренерами та артистами, з якими їм належить виступати на головній сцені країни. Протягом двох тижнів йде активний процес навчання, кожен учасник має змогу максимально вдосконалити свої вокальні вміння, знайти свій жанр, запропонувати свій погляд на музичний твір, який йому доведеться виконувати у фіналі. Також, учасники мають змогу самі обрати, з ким саме із своїх кумирів вони зможуть виконати пісню у дуєті. Діти покоління Z втілюють свої мрії у реальному житті, у свої 10 чи 12 років вони виходять на сцену палацу «Україна», їх виступ транслюється на головному музичному каналі країни наживо, на них одночасно може дивитися та слухати мільйонна аудиторія – вони популярні, талановиті та затребувані. Їхні бажання здійснюються, вони живуть у вже дорослому світі і абсолютно

конкурентоспроможні – такий підхід до психологічної складової формує і популярність проекту в цілому, і задоволення потреб кожної дитини зокрема.

Свідченням багаторівневості цієї системи формування музичної культури є поетапність проекту: регіональний відбір, національний фінал, а для переможця – участь у міжнародному музичному конкурсі «Sanremo». А періодичність та багаторазовість проекту дозволяють виховувати ціле покоління молодих талановитих артистів, про що свідчить створення колективу «Яскраві», який складається з колишніх учасників конкурсу. Тож, створення та реалізація таких проектів, як «Яскраві діти України» має безпосередній та вагомий вплив на формування музичної культури покоління Z нашої країни.

*Побожій Сергій,
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри психології, політології та соціокультурних
технологій Сумського державного університету*

ВІДЕОІНСТАЛЯЦІЇ БІЛЛА ВІОЛИ: АРТТЕХНОЛОГІЯ. ІННОВАЦІЯ. ТРАДИЦІЯ

З другої половини 90-х рр. XX ст. твори відеоарту – значні культурні події на бієнале та форумах сучасного мистецтва. Використовуючи новітні досягнення науки і техніки, відеоарт інтенсифікує процес сприйняття мистецького твору. Аудіовізуальні об'єкти здатні через електронний образ дати людині можливість зазирнути всередину себе, допомогти їй поринути в глибини підсвідомості. Своєрідність відеоарту пов'язана зі спробою подолати технологізм і раціональність сучасної культури за рахунок посилення в художніх образах елементів ірраціоналізму та містики. Використання спецапаратури та ефектів загострює сприйняття глядача до зображених ситуацій, створюючи враження особливої глибини, насиченості, психологізму.

Білла Віола (1951 р. н.) – один з ведучих відеохудожників на сучасній міжнародній арт-сцені, належить до першого покоління митців, які працюють у цьому напрямку. Значний вплив на формування Віоли як митця мали релігійні системи та їхня фундаментальна концепція – метафора: життя як подорож. Ця проблема подекуди прослідковувалася у 12 відеоінсталяціях на виставці «Життя, смерть, відродження» у Королівській академії мистецтв у Лондоні (2019), до експозиції якої увійшли твори Віоли та Мікеланджело Буонаротті. На думку експертів, її експозиція була побудована «не як порівняння, а як розмова» [4]. Темі його творів сягають західного та східного мистецтва, дзен-буддизму, суфізму, християнського містицизму. Їхня віра та зв'язок з невидимим світом була незалежним від догм зовнішнього світу. Віола вбачає у цьому паралель з позицією художника у сучасній культурі. В її основі, як і актуального мистецтва знаходиться не вербальна культура, а візуальна перцепція та оперування візуальними образами [1, 77]. Творчість Віоли характеризується його постійним діалогом з класичним мистецтвом. Осучаснення теми класичного твору відбувається завдяки відеоарту – художній практиці, спрямованій не стільки на впізнавання сюжету твору (інколи це зробити неможливо), скільки виявлення у ньому психологічного нерву, змушуючи глядача пережити по-новому сюжетну колізію. Зовнішню оболонку останньої Віола ігнорує, висуваючи на перший план пластику діючих осіб (по-переважності – непрофесіоналів), звук та уповільнену зйомку. Саме остання дозволяє підготувати реципієнта до кульмінації події, створюючи ефект психологічного переживання та катарсису. Глибина художнього задуму деяких відеоінсталяцій Віоли виводить їх на рівень класичного твору. Ставлячи в ньому психофізіологічний експеримент митець моделює ситуацію, до якої долучається глядач, накладаючи матрицю власного життєвого та культурного досвіду, повертаючись до вибору. Отже, мистецтво відеоінсталяції дозволяє глядачеві пережити непережите, споріднюючи його тим самим з концепцією культуролога Юрія Лотмана : «Мистецтво – можливість пережити непережите». Наступним чинником є відношення до часу, який представлений в кожній роботі Віоли. Мірою мистецтва для митця є переживання, досвід з часом. Художник намагається своїм мистецтвом примусити глядача відчувати переживання не розумом, очима, але всім єством. Мистецтво Віоли – частина загальнолюдського знання, а не тільки естетики та охоплює пам'ять, інтелект, глибинну психологію індивіда. Віола буквально занурює глядача у тотальну середу своїх образів і звуків, відтворених за допомогою високоякісної техніки. Художник вірує в силу мистецтва, яке дозволяє пережити трансцендентний досвід та усвідомити крах нашого уявлення про час.

Твори Віоли позбавлені насильницького засвоєння світу, бажання його проаналізувати і переробити. Художник вірить у те, що глядач зможе в них знайти для себе. Важливою складовою його творчості є історія живопису. Деякі відеотвори навіяні творами живопису. Завдяки класиці Віола став класиком відеоарту. Наприклад, на створення відео роботи «Привітання» вплинув твір італійського художника епохи раннього флорентійського маньєризму Якопо Каруччі на прізвисько Понтормо (1494–1557) «Зустріч Марії та Єлизавети» (1529) з церкви Сан Мікеле тосканського міста Карміньяно. У відеоінсталяції «Просуваючись вперед за допомогою денного світла» (2002) цитуються фрески Джотто у Падуї. У «Кімнаті Катерини» (2001) знаходимо буквальні паралелі з твором «Свята Катерина Сієнська» (1393) італійського художника сієнської школи Андреа ді Бартоло (1360–1428). Свої проєкції Віола порівнює з фресками італійського Відродження. Посилання на історію живопису наближує відеоінсталяції американського художника до своєрідних світлових фресок, але й водночас віддаляє їх від оригіналу. Класична відеоінсталяція Віоли «Привітання» (1995) була показана у Венеції на 45-й бієнале та визнана художнім співтовариством як один з найвидатніших творів